

A bírálóbizottság értékelése

Az értekezés első része egy általános elemzést tartalmaz, amelynek középpontjában a privátszektor áll. A vizsgálat egyfelől a rendészeti közhatalom gyakorlásában és a közpolitika alakításában részt vevő nem állami tulajdonú vállalatok szerepvállalására; másfelől a privacy, a polgárok személyes, a közhatalmi ellenőrzéstől védett tereinek értelmezésére terjed ki.

Az értekezés második része egy rendészeti intézkedés – és egy jogvédelmi intézmény – részletes bemutatásával kívánja kontextualizálni, illetve gyakorlati példákkal szemléltetni az első rész általános állításait. Ez a rész indulásként az etnikai profilalkotás elméletét és gyakorlatát mutatja be: azaz egy, a nemzetközi szakirodalomban széles körben tárgyalt rendészeti eljárását, amely a terrorizmus elleni harc retorikai és jogpolitikai környezetében, az adatbányászat technológiai háttérével – illetve a sajátos kelet-európai társadalmi viszonyok között – újabb és újabb értelmezés tartományokkal bővül.

Az értekezés harmadik része az etnikai profilalkotás elleni jogi fellépés lehetőségeit az antidiszkriminációs jog fogalmi között értelmezve mutatja be: konkrét hazai jogesetek bemutatásával érvel amellett, hogy az egyenlő bánásmód követelményét – és ezáltal az emberi méltóság védelmét – e jogterület rendkívül hatékonyan, egyfajta jogvédelmi szuperfegyverként biztosíthatja. Amennyiben az antidiszkriminációs jogra mint élő, dinamikusan fejlődő, bővülő fogalmi apparátussal operáló jogterületre tekintünk, a zaklatáshoz hasonló sui generis tényállások megalkotásával, de akár a zaklatás tényállásának alkalmazásával is a jogvédelem olyan új lehetőségei nyílhatnak meg, amelyeket alkotmányossági okokból kifolyólag sem a polgári, sem a büntetőjog nem biztosít.

Az értekezés korszakunk lényeges, újszerű folyamatairól nyújt szakszerű áttekintést, és ezekkel kapcsolatosan megoldásra váró problémákra irányítja rá a figyelmet. A digitális és infokommunikációs ipar szerepvállalásaihoz kapcsolódó „felügyelt világ” adatgyűjtés és közösségi oldalak ellenőrző, megfigyelő és egyéb szerepével összefüggésben. A tájékozódás és a virtuális egyéni, közösségi kapcsolódások meghökkentő lehetőségeivel együtt járnak a magánszféra kiterjedt nyilvánosságával, megfigyelhetővé és felhasználhatóvá válásával. A „data mining” valós vagy fogyasztékos változatokkal, különös statisztikai eszközökkel, nem ritkán kétes, esetenként téves és hátrányos korrelációkat fogalmaz meg a megfigyelt vagy feltételezett változók között. Így alakul ki a megfigyelt személy különös profilja, az egyén absztarkciója, mesterséges identitása, amelynek alkalmazóját már nem érdeklik személyes motivációk, a sajátos adottságok.

Az értekezés elméleti megalapozottsággal, jelentős terjedelmű részinformációval rendelkezik. Az elemzett forrásanyag igen kiterjedt, és a témának adekvátan szelektált. Teoretikus és empirikus kutatómunkára épül, teoretikus túlsúllyal. A jelölt összefogottan nagy számú jogesetet dolgozott fel különösen az USA-ból. Az értekezés értékéhez tartozik, hogy jelentős témát áttekinthető rendszerben dolgozott fel. Különös értéke az értekezésnek egyéni megközelítés-módja amivel a problémát elemzi.

A jelölt a nyilvános vitában válaszolt az opponensek bíráló észrevételeire, és elfogadta a cím bonyolultságára, bizonyos adatok egyértelművé tételére vonatkozó opponensi véleményeket.

Új tudományos eredménynek tekintendő:

- a címben leírtaknak jogösszehasonlító eszközökkel történő széleskörű áttekintése; a legújabb szakirodalom mélyreható és egyben nagyívű feldolgozása, a különféle irányzatok, nézetek bemutatása és ütköztetése;
- a vonatkozó szakirodalomnak a terminológiáknak jogászai, kriminológusi és más szakmai műveltségű és képzettségű szakemberek felé továbbítása, összegzése és magyarázata;
- az emberi jogok fokozott érvényesítése szellemében kellő mélységű megalapozottsággal elméleti bázist állít az általa jelzett problémák megoldására vonatkozó szabályozás felülvizsgálatára és komplex szempontok szerinti újraszabályozására;
- a jelölt által feldolgozott téma mind a büntetőjogtudomány, mind a kriminológia, a kriminálszociológia, a kriminálpszichológia, a kriminálpolitika szempontjából aktuális, a mű hézag- és hiánypótló jellegű, interdiszciplináris és kodifikációhoz magas szintű tudományos segítséget nyújt;
- a jelölt a jövőbeni változások, megoldási javaslatok kapcsán megalapozottan fogalmazta meg önálló véleményét, nem zárkózva el még a kritikától sem.

Mindezek alapján a bizottság a jelölt téziseit elfogadta, és azokat új tudományos eredménynek ismerte el, ezért támogatja az MTA doktora cím odaítélését.